

TISKOVÁ ZPRÁVA

Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 210 310 591

E-mail: cvvm@soc.cas.cz

Postoj české veřejnosti k přijímání uprchlíků prosinec 2015

- ❖ Větší část české veřejnosti (60 %) se kloní k názoru, že by ČR neměla přijímat uprchlíky ze zemí postižených válečným konfliktem, 33 % je pro jejich přijetí do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (2 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde.
- ❖ Ze zemí V4 je v ČR podobné naladění jako na Slovensku, občané Polska jsou k přijímání uprchlíků vstřícnější.
- ❖ Situace je vnímána jako výrazná bezpečnostní hrozba nejen pro ČR a Evropu, ale i v globálním kontextu.
- ❖ Aktuální vývoj dění sledují tři čtvrtiny (74 %) veřejnosti
- ❖ Pro přijetí uprchlíků z Ukrajiny je 43 % dotázaných, přesto je část veřejnosti proti přijímání uprchlíků (48 %)
- ❖ 16 % respondentů, kteří by přijali některé uprchlíky z Blízkého východu a severní Afriky, proti jejich přijímání je 79 % české veřejnosti

Zpracoval:

Martin Buchtík, Jarmila Pilecká

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 593

V prosincovém šetření loňského roku dotazovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění mimo jiné sadu otázek týkající se postojů veřejnosti k přijímání uprchlíků. Dotazované oblasti se konkrétně týkaly postojů k přijímání uprchlíků z oblastí postižených válečným konfliktem, postoje k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky a uprchlíků z Ukrajiny. Součástí dotazování bylo i zmapování zájmu o aktuální vývoj okolo této situace a vnímání situace jako bezpečnostní hrozby. Šetření proběhlo ve dnech 30. 11. – 7. 12. 2015, tedy zhruba čtrnáct dní po útocích v Paříži.

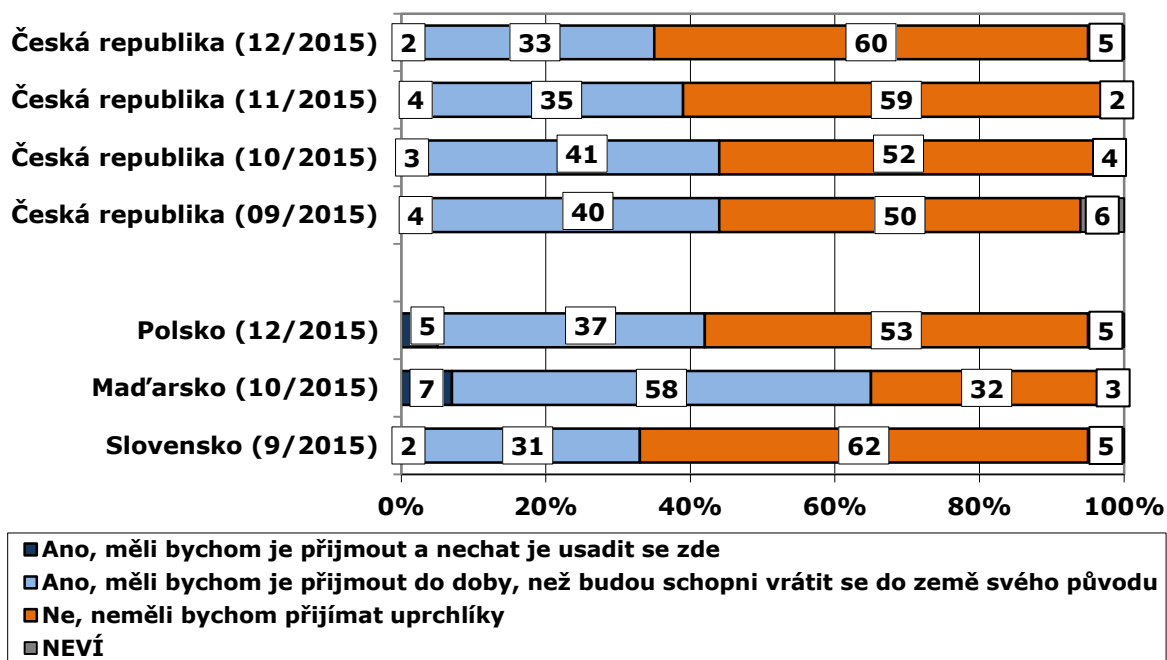

V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle větší části české veřejnosti (60 %) by Česká republika neměla tyto uprchlíky přijímat vůbec, třetina dotázaných (33 %) je pro jejich přijetí do doby, než budou schopni vrátit se do země svého původu. Jen velmi malá část občanů ČR (2 %) pak zastává názor, že by ČR měla uprchlíky přijmout a nechat je usadit se zde. Pokud prosincové výsledky srovnáme s názorovým rozložením ze září, vidíme, že stoupá podíl těch, kteří by uprchlíky do České republiky nepřijímali vůbec (vzestup o 8 procentních bodů).

Z předchozích šetření víme, že česká veřejnost očekává, že se cizinci co nejvíce přizpůsobí zvyklostem české kultury a dlouhodobě je vnímá jako určité bezpečnostní riziko¹. Podpora přijímání uprchlíků na přechodnou dobu se zvyšuje s nejvyšším dosaženým vzděláním a zvyšující se životní úrovní (což jsou do značné míry propojené charakteristiky). Výrazně se neliší podle věku nebo pohlaví. Nicméně otevřenější k přijímání uprchlíků jsou lidé, kteří se sami zařazují na pravolevé škále politické orientace ke středu, středové pravici a středové levici.

V mezinárodní perspektivě Visegrádských zemí lze konstatovat, že polská veřejnost je v této otázce méně vyhraněná nežli česká, a proti přijetí uprchlíků je 53 %. V Maďarsku je pak podíl dotazovaných proti přijímání uprchlíků výrazně nižší (32 %).

Graf 1. Postoj k přijímání uprchlíků ze zemí postižených válečným konfliktem (v %)²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (12/2015; 11/2015; 10/2015), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.; Slovensko - FOCUS, 1. 9. - 9. 9. 2015, 1003 respondentů starších 18 let; Polsko - CBOS, 3. - 10. 12. 2015, 989 respondentů starších 18 let; Maďarsko - Társi, 16. 10. - 23. 10. 2015, 1003 respondentů starších 18 let.

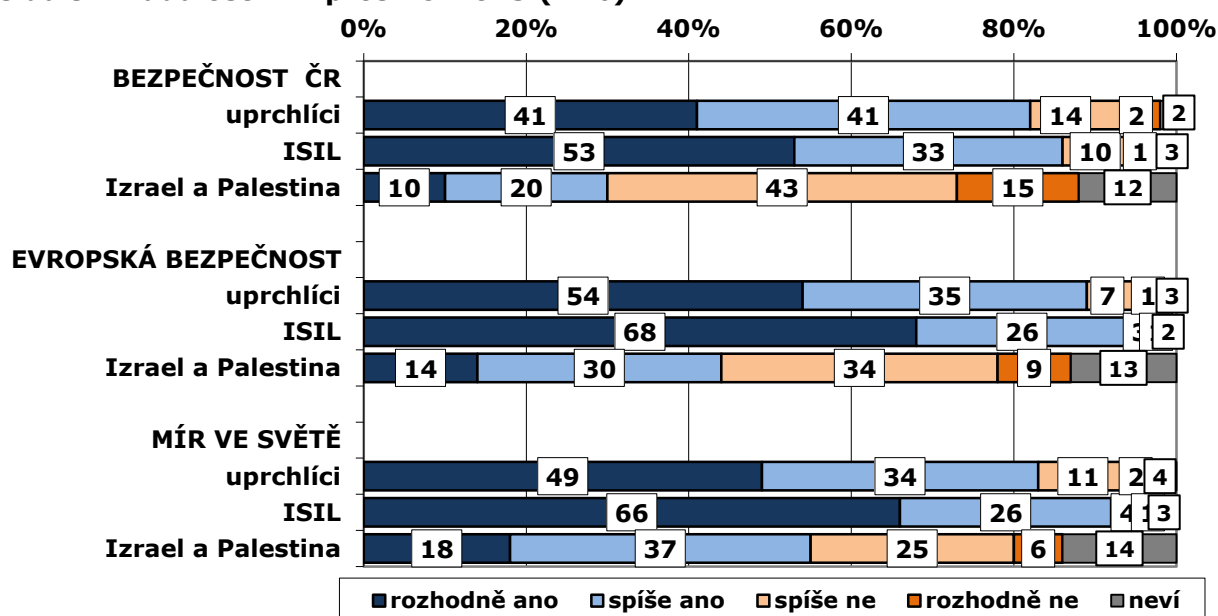
¹ viz. např. Bezpečnostní rizika pro Českou republiku

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7483/f3/ov160111.pdf

² Znění otázky: „V uplynulém roce, zejména v důsledku vojenských konfliktů, čelila Evropská unie zvýšenému počtu uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika (resp. Slovensko/Polsko) přijmout uprchlíky ze zemí postižených vojenskými konflikty?“

Česká veřejnost se dále vyjadřovala k míře ohrožení vzniklou situací kolem uprchlíků. Jako výraznou bezpečnostní hrozbu vnímají uprchlíky nejen ve spojení s ČR (82 %), ale i v evropském (89 %) a světovém (83 %) měřítku. Ještě výrazněji vnímají hrozbu Islámského státu, a to jak v národním tak i v celosvětovém měřítku (podrobněji viz graf 2). Silněji situaci jako bezpečnostní hrozbu vnímají ti, kteří jsou proti přijímání válečných uprchlíků, z hlediska demografického se skupiny obyvatel v těchto postojích neliší. Z hlediska vývoje pak oproti listopadu 2015 nedošlo v postojích veřejnosti k výraznějším posunům. Uprchlíky v listopadu jako ohrožení pro ČR vnímalo 79 % občanů, ohrožení pro Evropu 88 % a jako nebezpečí pro světovou bezpečnost 78 %, tedy v případě ohrožení bezpečnosti ČR a Evropy v podstatě shodně jako v listopadu, pokud jde o ohrožení míru ve světě, zde můžeme sledovat mírný nárůst.

Graf 2. Hodnocení situace okolo uprchlíků jako bezpečnostní hrozby ve srovnání s dalšími událostmi v prosinci 2015 (v %)

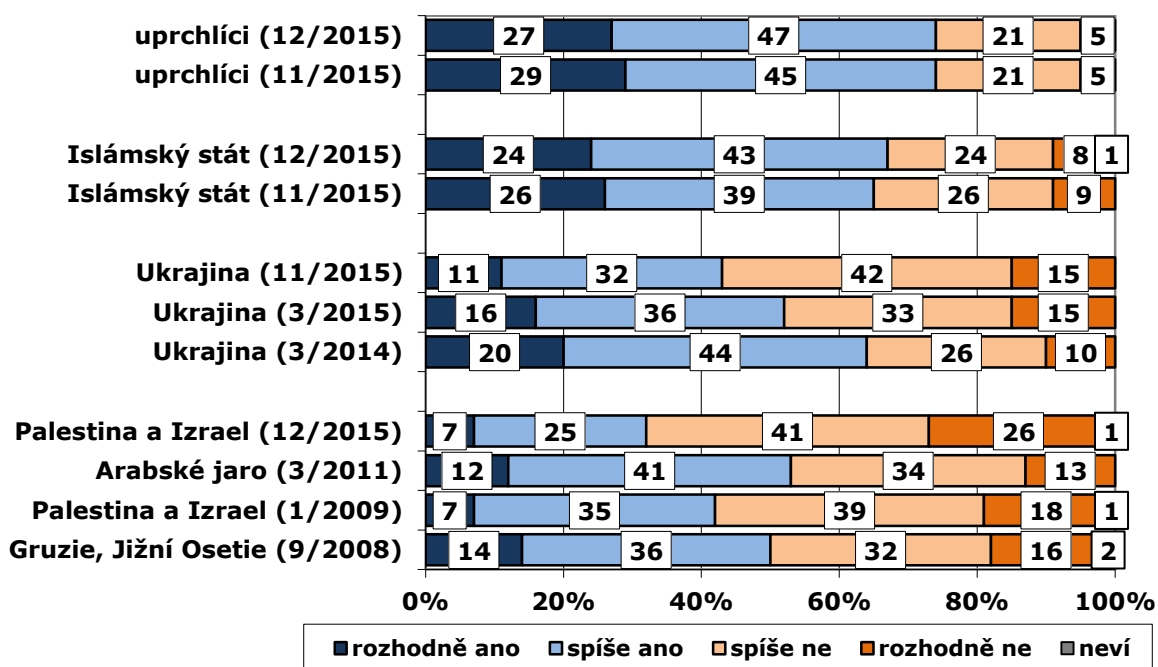
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 30. 11. – 7. 12. 2015, 1048 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Zájem o aktuální vývoj je enormní, 74 % respondentů se o aktuální vývoj okolo uprchlíků zajímá, což je nejvíce ze všech měřených významných událostí alespoň celoevropského charakteru za posledních deset let.

Pokud srovnáme zájem o dění kolem uprchlíků s ostatními aktuálními událostmi ve světě, vidíme, že přibližně stejný zájem projevuje veřejnost i o dění týkající se Islámského státu (67 %). Zatímco o aktuální dění na Ukrajině se zajímá zhruba polovina dotazovaných (47 %) a třetina respondentů pak sleduje aktuální situaci v Palestině a Izraeli (32 %). Pro představu lze doplnit, že volby do Evropského parlamentu se v době jejich konání (tedy v květnu 2014) zajímalo 28 % občanů. Další srovnání především se zahraničně politickými událostmi je možné vidět v grafu 3.

Zájem o dění je mírně vyšší u mužů než u žen a také roste s dosaženým vzděláním. Z hlediska věku je zájem nižší u mladých lidí ve věku 15-29 let. Výrazněji více se o dění kolem uprchlíků zajímají voliči krajní pravice.

Graf 3. Srovnání zájmu o vybrané události (v %)³

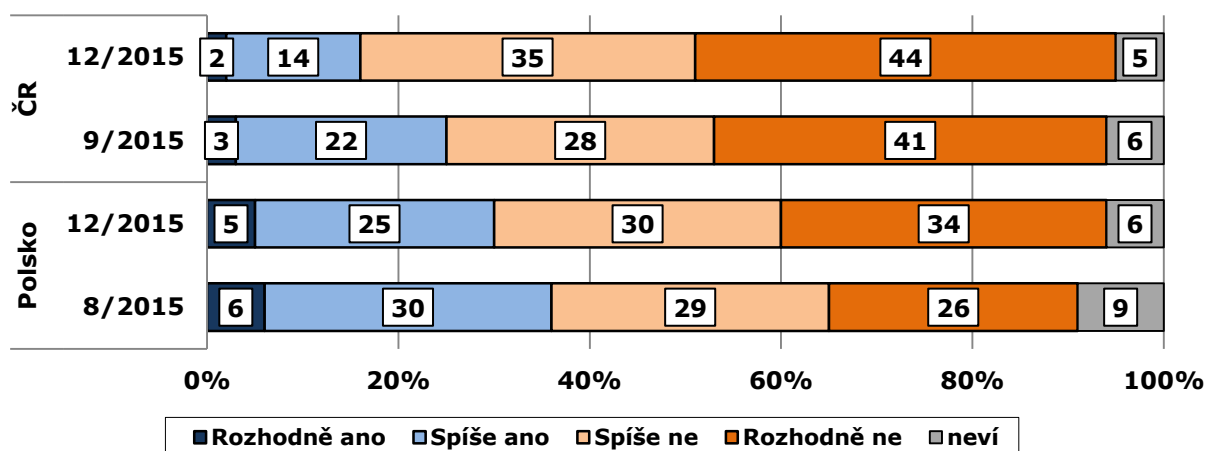
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost* (12/2015; 11/2015; 10/2015; 9/2015; 3/2015; 3/2014; 10/2011; 4/2011; 3/2011; 1/2009; 9/2008), vždy cca 1000 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jelikož uprchlíci přicházejí z různých zemí, byly dotazovány i otázky, kde jsou rozlišení lidé z Blízkého východu a severní Afriky, což je jedna uprchlická větev, a lidé z Ukrajiny, kteří tvoří taktéž určitou část příchozích uprchlíků. Názory na přijímání uprchlíků z Ukrajiny se výrazněji odlišují od postojů k přijímání uprchlíků z Blízkého východu a

³ Znění otázky: „Zajímáte se o aktuální vývoj situace okolo uprchlíků?/ v souvislosti s aktivitami tzv. Islámského státu?/ na Ukrajině?/...“

severní Afriky. Konkrétně pro přijetí uprchlíků z Ukrajiny je 43 % dotázaných, oproti 16 % respondentů, kteří by přijali některé uprchlíky z Blízkého východu a severní Afriky.

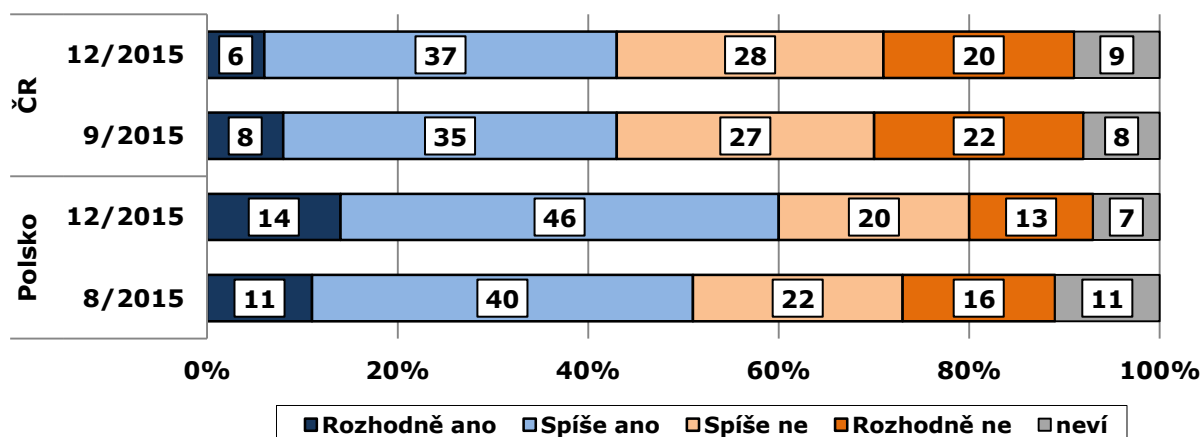
Graf 4. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky – prosinec 2015 (v %)⁴

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 30. 11. – 7. 12. 2015, 1048 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 3. - 10. 12. 2015, 989 respondentů starších 18 let.

V porovnání s Polskou veřejností vidíme, že Poláci jsou více otevření přijímání jak uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky (viz graf 4) tak z Ukrajiny (viz graf 5). Přibližně třetina dotázaných (30 %) v polském šetření je pro přijetí uprchlíků. Pro přijetí ukrajinských uprchlíků se vyjádřilo 60 % respondentů starších 18 let.

Graf 5. Komparace názorů na přijetí uprchlíků z Ukrajiny – prosinec 2015 (v %)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*, 30. 11. – 7. 12. 2015, 1048 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor; Polsko - CBOS, 3. - 10. 12. 2015, 989 respondentů starších 18 let.

⁴ Znění otázky: „Velký počet uprchlíků z Blízkého východu a severní Afriky přišel většinou do jihoevropských zemí, které nejsou schopny zvládnout takové množství uprchlíků. Podle Vašeho názoru, měla by Česká republika přijmout některé z těchto uprchlíků přicházejících do EU?“

⁵ Znění otázky: Konflikt na východní Ukrajině také způsobil nárůst počtu ukrajinských uprchlíků. Měla by Česká republika přijmout Ukrajince z oblastí postižených válečným konfliktem?“

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-12</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>30. 11. - 7. 12 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1048</i>
Počet tazatelů:	<i>219</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PM.11m; PM.203; PM.204; PM.205; PM.189m</i>
Zveřejněno dne:	<i>21. ledna 2015</i>
Zpracoval:	<i>Martin Buchtík, Jarmila Pilecká</i>

Autor:

Martin Buchtík pracuje jako analytik v Centru pro výzkum veřejného mínění v Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i.. Zabývá se formováním veřejného mínění, metodologií sociálně-vědního výzkumu, dále pak problematikou internetu a kyberprostoru a sociální soudržností. (martin.buchtik@soc.cas.cz; 210 310 593)

Jarmila Pilecká je vědeckým pracovníkem v Centru pro výzkum veřejného mínění v Sociologickém ústavu AV ČR, v.v.i.. Ve své vědecké činnosti se zaměřuje především na metodologii sociálně-vědního výzkumu, problematiku rodiny a internetu.

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně.

Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt **Naše společnost**, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

